

9876 - scos din muzeu.

MEMORIUL DE ARHITECTURA

Nl-ree Hraunt

S.P. + P.T. / 1956

P. scuz.

M. G. C. I. L.
INSTITUTUL CENTRAL PENTRU PROIECTAREA SI SISTEMATIZAREA
ORASELOR DI REGIUNILOR
I C S O R
Bucuresti str.N.Filipescu nr. 53 - 55 Regionul I.V.Stalin

P R O I E C T Nr. 756/1956

RESTAURAREA MANASTIRII NEAMT

Faza SP + PT

Beneficiar Ministerul Cultelor

DIRECTOR ICSOR	Prof.Arh.G.Gusti.....t.
ARCHITECT SEF	Arh.G.Pavlu.....
SEF SECTIA VI	Arh.H.Marcus..... <i>Herry</i>
SEF ATELIER	Arh.R.Udroiu..... <i>no blue</i>
SEF PROIECT	Arh.St.Balș..... <i>St. Balș</i>

Piese scrise..... file

Piese desenate..... planșe

PROIECT nr. 756/1956

Restaurarea Mănăstirii Neamț

Faza S.P. + P.T.

M E M O R I U

Valoarea investiției

A.- Construcții.	
B.- Instalații sanitare interioare . .	
C.- Instalații electrice interioare. .	
D.- Alimentare cu apă și canalizare. .	940.000 lei
E.- Centrală electrică.	948.500 lei
F.- Încălzire centrală parțială. . . .	
G.- Amenajări de drumuri	<u>1.200.000 lei</u>
Total general	

DATELE INVESTIȚIEI

Obiect: Restaurarea generală a mănăstirii Neamț

Titularul investiției: Ministerul Cultelor

Forul tutelar: Ministerul Cultelor

Proiectant: I C S O R

Proiectul se execută pe baza contractului nr.756/1956 încheiat între ICSOR și Ministerul Cultelor.

TEMA DE PROIECTARE

Prezentul proiect cuprinde toate lucrările necesare pentru desăvârșirea operei de restaurare integrală a mănăstirii, începută în anul 1954 și continuată în 1955 și 1956.

Programul lucrărilor, în conformitate cu directivele trasate de CSAC, a fost întocmit în scopul de a se obține la terminarea lor o restaurare completă și definitivă, a monumentului sub toate aspectele sale.

S-au prevăzut ca atare lucrările necesare atât pentru punerea în valoare a construcțiilor vechi prin consolidare și restaurarea construcțiilor istorice în vechile lor forme cât și pentru îmbunătățirea actualelor condiții de folosință prin construirea unor clădiri noi și prin prevederea unor instalații de lumină, apă și canal care să înlocuiască lipsurile existente.

Lucrările executate în 1954 - 1955 - 1956 au format

obiectul înlocuirii cerdacelor de lemn deteriorate din curtea interioară a chiliilor și refacerea acoperișului aghiasmatarului din fața incintei, care reprezentau urgența întâia în ordinea desfășurării restaurării., din cauza proastei stări în care se aflau.

Lucrările prevăzute în această ultimă fază cuprind:

I.- BISERICA LUI ȘTEFAN CEL MARE

Pentru terminarea restaurării bisericii care reprezintă monumentul de primă importanță istorică și artistică din întreaga mănăstire, sunt necesare:

a.- Restaurarea acoperișului în vechile sale forme

Cunoscute documentar prin două imagini schematice pictate pe bolta gangului de intrare în mănăstire de sub turnul clopotniță și printr-o gravură din 1831 care arată că la acea dată biserica mai păstra încă ~~vechiul~~^{sau} vechiul acoperiș, aceste forme care învelesc separat diferitele elemente ale planului erau după cum se știe, modul obișnuit de acoperire folosit de meșterii vremurilor de atunci.

În urma cercetării podului bisericii s-a putut preciza înălțimea vechiului acoperiș în jurul bazei turlei prin câteva fragmente de pictură în imitație de cărămidă indicând suprafețele aflate în exteriorul acoperișului.

De pe urma modificărilor formelor actuale de acoperiș, urmează a fi desființate actualele frontoane de zid cu rozase ornamentale de piatră aflate la capătul de Vest al bisericii și la vestmintăria anexă, precum și acoperișul în formă de bulb al turlei bisericii.

Aceste modificări le considerăm justificate întrucât frontoanele sunt elemente adăugate târziu în sec.XIX care nu au nimeni comun cu arhitectura veche și nici nu au o valoare artistică deosebită care să impună păstrarea lor, - iar formele baroce ale turlei nu își pot avea rostul decât în cazul menținerii tablei ca material de învelitoare. Învelitoarea însă se propune a se executa din șită de brad, din următoarele considerente.

- 1.- Nu se cunoaște încă în stadiul actualelor cercetări, care era materialul folosit de meșterii lui Ștefan cel Mare la aceste monumente. Pe de o parte reprezentările lor grafice în tablourile votive sunt prea schematice pentru a da indicații suficiente. Pe de altă parte nu s-au găsit nici în pod nici în

jurul monumentului fragmente sau urme de material de învelitoare.

- 2.- Execuția formelor rotunjite ale noului acoperiș proiectat este mult mai ușoară în cazul folosirii șitei ca material.
- 3.- Folosirea țiglei ar cere pe lângă multiple formate speciale pentru formele conice și racordurile lor, o execuție desăvârșită greu de obținut cu meșterii de astăzi.
- 4.- Folosirea tablăi de aramă lucrată în solzi ar putea da un aspect satisfăcător, Față însă de condițiile actuale, procurarea unui asemenea material în cantitățile necesare apare ca foarte problematică.

Așadar menținerea formei actuale în bulb pe motivul integrării acestei forme în istoria arhitecturii moldovenești unde ea apare ca o caracteristică a secolului XVII - XIX nu s-ar putea justifica nici prin materialul ales pentru învelitoare ca fiind strâns legată de o execuție în tablă, nici din considerente istorice, cunoscută fiind forma exactă conică a vechiului acoperiș și data târzie a transformării în formele actuale.

În ceea ce privește bazele turlei se propune păstrarea învelitoarei de tablă de aramă executată în 1934 cu ocazia ultimei restaurări, care pune bine în valoare turla ridicată deasupra și care rezolvă în bune condițiuni apărarea lor de bucișle de gheață care cad de sus în timpul iernii.

În nici un caz nu s-ar putea admite pentru un asemenea monument și la asemenea forme de acoperiș, o execuție în tablă galvanizată.

b.- Restaurarea ferestrelor naosului și altarului.

Se știe că acestea au suferit transformări în secolul al XIX-lea.

Studiile comparative cu monumentele contemporane și cercetările la paramentul fațadelor ne arată că ele erau de formă dreptunghiulară diferită de cea în arc frânt actuală, și de dimensiuni mai mici. Astfel se observă ușor cum picioarele decorative de cărămidă smălțuite care le încadrează, precum și zidăria de piatră și arcul de descărcare de cărămidă aflat deasupra, au fost tăiate prin lărgirea ulterioară.

Execuția în ipsos a chenarelor și timpanelor trafozate ale rozaselor ferestrelor actuale arată de asemenea că ele sunt

prefacerii târzii din prima jumătate a veacului trecut. Proiectul prevede în consecință revenirea la vechile forme prin micșorarea golurilor actuale, chiar dacă prin aceasta se micșorează lumina în interior. În ceea ce privește profilele leancadramentelor acestor ferestre restaurate se propune repetarea profilelor existente la ferestrele turlei bisericii care sunt încă cele vechi și care au dimensiuni asemănătoare.

C.- Modificări la vestimentărie.

Nu se cunoaște data când a fost alipită această anexă de fațada Sud a bisericii. Dat fiind refolosirea în ușa sa exterioară a leancadramentului de piatră al vechii uși ce se găsea așezată în peretele despărțind naosul de pronaos, care se știe că a fost dăruit la începutul veacului al XIX-lea, precum și a leancadramentelor stângace ale ferestrelor și a prezenței cornișei cu rozasă caracteristică tocmai acestei epoci, este de presupus că întreagă această anexă nu este mai veche. Totuși nesiguranța care stă la baza datării sale și faptul că prin arhitectura sa se leagă în mod unitar cu fațadele bisericii au fost motive considerate ca determinante pentru menținerea ei.

2
Dacă forma joasă a acoperișului actual învelit cu tablă de aramă este mai bună în sensul că acoperă mai puțin din paramentul cu friză de discuri smălțuite a bisericii, forma în patru ape mai înaltă propusă în proiect are avantajul de a reproduce vechea formă de acoperiș atestată în gravura din 1831 și de a fi mai în armonie cu formele ascuțite ale acoperișului bisericii mari.

a.- Încălzirea bisericii.

Actualul sistem de încălzire se face prin două sobe mari de teracotă legate de 2 coșuri săpate în peretele de Nord și apărând deasupra acoperișului. În afară de înfățișarea cu totul nepotrivită a celor două sobe în interior, care acoperă complet pictura în frescă din spatele lor și defigurează proporțiile încăperii, în afară de faptul că datorită condensării, au apărut dealungul traseului coșurilor deși izolate cu olane, caracteristicile pete ruginii care degradează fațada; supraînălțarea acelor coșuri necesită de modificarea formelor acoperișului și introducerea șitei de brad ca învelitoare ar atrage serioase pericole de incendiu.

Se propune în consecință desființarea actualului sistem de în-

călzire și instalarea unei încălziri centrale prin aer cald cu o centrală termică așezată în corpul de clădire al chiliei-loc vacina, legată printr-un canal subteran cu sosirea în veștmintăria anexă. Ramificațiile necesare s-ar face prin canale subterane cu gurile de absorbție în pardoseală și cu gurile de alimentare ridicate prin spatele stranelor pînă la pragul ferestrelor.

Cu această ocazie se vor putea executa cercetări arheologice în întreaga biserică, în prezența delegaților Academiei, care ar putea fi de cel mai mare interes.

e.- Iluminatul bisericii.

Actuala instalație electrică este cu totul primitivă și trebuie neapărat înlăturată. Se prevede în proiect o instalație nouă care respectă toate prescripțiile normativului de execuție OSAC pentru lucrări la monumente istorice. Sosirea curențului se prevede prin cablu subteran pînă la tabloul așezat în prima încăpere a veștmintăriei. De aci se ramifică firele trase în țevi în spatele stranelor la nivelul pardoselii pentru luminarea stranelor de cîntăreț, și cu traseul în pod cu străpungeri în creștetul calotelor pentru iluminatul candelabrelor suspendate. Accesul în pod se va face prin străpungerea peretelui bisericii din podul veștmintăriei în dreptul unei ocnite. Pentru iluminatul intrării s-a prevăzut desființarea locului de lampă fixat în consolă deasupra și înlocuirea printr-un reflector prins în deardacul din față.

3.- LUCRARI LA SOCLU SI TROTUAR.

Proiectul mai prevede o serie de lucrări necesare la soclu și anume înlocuirea unor blocuri de piatră prea măcinate de umezeală pentru a mai putea fi păstrate precum și rostuirea în completare. Trotuarul alcătuit din lespezi neregulate trebuie desfăcut în întregime și reasezat la nivel pe un substrat de beton, făcîndu-se completările necesare.

Toate lucrările mai sus descrise pentru restaurarea bisericii sunt cuprinse în planșele proiectului numerotate de la 5 la 14.

Biserica Sf. Gheorghe reprezintă încă și acum obiectul rămas nesoluționat în restaurarea generală a mănăstirii.

Sondașele și săpăturile făcute au arătat că are o construcție unitară datînd din sec. XIX și că nu păstrează nimic din vechea biserică a lui Petru Mușat din veacul XIV ale cărui fundații au fost găsite încă cu altă orientare și nu exact pe acelaș loc.

Înainte de a se lua o hotărîre definitivă asupra eventualei sale dărîmări din cauza contractului cu totul supărător cu biserica lui Ștefan cel Mare, considerăm necesară terminarea săpăturilor arheologice care urmează a se face în campania anului 1957.

II. - CHILILE INCINTEI.

Construcțiile ce alcătuiesc patruleterul de clădiri ridicate de jur împrejurul curții centrale se găsesc în general în bună stare de conservare. Ceardacurile de lemn interioare care erau mai deteriorate au fost înlocuite cu ceardacurile noi executate în etapa 1954 - 1956.

Totuși avînd în vedere că această transformare a ceardacului, pe lîngă scopul său utilitar, a urmărit tot odată crearea unui cadru corespunzător monumentului principal care este biserica lui Ștefan cel Mare, înlăturîndu-se elementele distonante, va trebui pentru desăvîrșirea restaurării, să se modifice în întregime acoperișul urît de tablă galvanizată actual, cu totul inadmisibil în vecinătatea monumentului istoric.

Dealtfel ceardacul nou executat care a fi completat neapărat cu o strășină pe căpriori destul de largă pentru protejarea lemnăriei, lucru ce nu poate fi asigurat prin acoperișul actual.

Refacerea acoperișurilor în forme noi și cu altă învelitoare se consideră deci indispensabilă pentru completarea operei de restaurare.

Pe de altă parte condițiile în care sunt păstrate astăzi obiectele de valoare și renumita bibliotecă a mănăstirii precum și condițiile în care sunt folosite încăperile incintei au impus anumite transformări necesare mai jos descrise.

Proiectul prevede în consecință toate aceste lucrări care pot fi grupate în două capitole:

A.- Transformări exterioare

B.- Transformări interioare

A.- TRANSFORMARI EXTERIOARE (cuprinse în planșele 3 - 4, 15 - 36 și 47 - 54).

1.- Acoperișuri.

Lucrarea cea ~~măi~~ importantă ca volum și ca valoare de investiții o reprezintă refacerea acoperișurilor.

Din studiile făcute asupra materialului de învelitoare ce ar putea fi folosit la clădirile din cuprinsul incintelor mănăstirilor moldovenești, în lipsa șitei exclusă din cauza pericolului de incendiu, s-a ajuns la concluzia că numai o țiglă smălțuită într-o culoare potrivită peisagiului, ar putea satisface în mod mulțumitor cerințele estetice impuse de o bună restaurare.

Considerând că asigurarea acestor cerințe reprezintă poate factorul principal care ar putea valorifica sau desfigura opera de restaurare socotim că sacrificiile cerute prin costul ridicat al unei asemenea investiții, sunt pe deplin justificate.

Rezolvarea formelor, legată de traseul foarte neregulat al diferitelor corpuri de clădiri, este bazată pe:

- a.- Revenirea la vechile forme ale colțului S-Vest arătate într-o litografie după un desen executat în 18... de Bouguet.
- b.- Necesitatea pantelor repezi cerute de țiglă
- c.- Suprainălțarea în volume separate la colțurile S-Vest și N-Vest în conformitate cu spiritul în care este realizat acoperișul bisericii.

2.- Planșee de beton armat.

Prin refacerea completă a acoperișurilor s-a pus problema planșeelor podului. Având în vedere starea în care se găsesc planșeele de lemn actuale, ale căror grinzi au fost găsite putrede la capete la sondajele făcute; având în vedere pe de altă parte pericolul de incendiu întotdeauna prezent la aceste vechi așezări mănăstirești justificând cerințele organelor de pază împotriva incendiilor, s-a prevăzut în proiect înlocuirea totală a planșeelor de lemn ale podului cu planșee de beton armat.

5.- Coșuri.

Toate coșurile vor trebui supraînălțate pînă la înălțimile impuse de noile forme de acoperiș.

4.- Fațade

În urma discuțiilor purtate cu ocazia consultărilor la CSAC asupra fațadelor exterioare și în deosebi asupra fațadei principale, din cauza aspectului nesatisfăcător al zidăriei aflate sub tencuială care împiedica lăsarea zidăriei aparente, s-a stabilit, ca această tencuială să fie menținută.

Totodată Comisia de avizare a fost de părere, contrar propunerii proiectanților, să se păstreze balconul de lemn exterior existent și chiar să se refacă balconul astăzi dispărut, care se întindea spre Nord încadrînd turnul clopotniță, și gangul intrării, așa cum apare în desenul lui Bouquet de la începutul secolului XIX. Legat de această stampă s-a mai propus refacerea corpului cu balcon de lemn ieșind perpendicular pe fațadă care se observă deasemeni în acel desen, pe locul actualului pavilion de lemn ce adăpostește așa zisa "bancă a minciunilor" bine cunoscută de vizitatori. Proiectul cuprinde în consecință refacerile propuse de Comisie. În ceea ce privește celelalte fațade în conformitate cu directivele primite la consultările CSAC, se prevede un minimum de transformări.

- Astfel au fost adăugate două balcoane metalice de fier forjat în fațada Nord și două în fațada Est, după modelul celor existente.
- Problema pusă de clădirile anexe ale closetelor alipite ulterior incintei pe cele patru laturi a fost rezolvată prin menținerea celor socotite ca agrementînd în mod plăcut monotonia fațadelor și prin dărîmarea celor nepotrivite. Toate grupurile sanitare fiind trecute în interior prin noile instalații de apă proiectate, closetele exterioare menținute vor fi transformate în foișoare deschise. Prin modificarea propusă, aceste actuale focare de infecție vor putea fi folosite ca punte de priveliște și odihnă nelipsite de obicei la vechile noastre mănăstiri.
- Pentru desăvîrșirea restaurării exterioare s-a încercat înlăturarea tencuielilor existente în vederea lăsării zidăriei aparente. Sondajele făcute au arătat înca că felul de execuție al construcției din piatră și cărămidă amestecată,

este prea defectuos pentru a putea fi lăsat aparent. În consecință fațadele urmează a rămâne tencuite.

B.- TRANSFORMARI INTERIOARE (planșele 3 - 4 și 37 - 46).

Paralel cu importante modificări exterioare mai sus arătate se propun anumite modificări în distribuția interioară existentă.

1.- Muzeul bibliotecă.

Bogata și renumita bibliotecă a Mănăstirii este păstrată astăzi în condiții inadmisibile de umezeală, și lipsă de spațiu și lumină, înghesuită în încăperile parterului aflate sub paraculis.

Locul cel mai potrivit pentru păstrarea și consultarea lor în bune condițiuni este etajul colțului de S-Vest unde se găsește arhondaricul adică încăperile de găzduire ale călătorilor. Tot acolo se găsește spațiu suficient pentru amenajarea unor săli de muzeu unde să fie expuse în mod civilizat obiectele prețioase ale mănăstirii și obiectele de artă bisericească mai de preț care s-au putea aduna din regiune.

Dorința conducerii mănăstirii, în paralel cu motivele expuse, este de a îndepărta din cuprinsul incintei care trebuie să rămână un loc de reculegere și liniște, acest izvor de sgomot ce-l reprezintă de obicei un arhondaric.

În consecință se prevăd în proiect transformările necesare pentru amenajarea muzeului și bibliotecii în locul actualului arhondaric, cu o intrare separată și ușor accesibilă și cu posibilitatea de izolare prin obloane și uși metalice a acestor săli.

2.- Bucătăria.

Prin cele câteva transformări propuse s-a urmărit ameliorarea procesului tehnologic actual și mai ales posibilitatea degajării interesantelor bolți moldovenești de adaosurile ulterioare care le ascund în întregime.

3.- Băi.

În tot complexul mănăstirii care este una din cele mai mari din țară, nu există o instalație de baie.

De aceea în programul restaurării s-a considerat necesar a se prevedea o asemenea instalație în spațiul disponibil la partea colțului N-Est. Încălzirea lor urmează a fi asigurată prin centrala termică instalată tot aci care va încălzi și biserica vecină.

4.- Closete.

Closetele actuale se găsesc în construcțiile anexe alipite fațadelor și funcționează după principiul closetelor uscate, cu scaunele la etaj și hasnalele la parter. Instalațiile de apă și canal prevăzute vor permite mutarea acestor closete în interior, pe planșee noi de beton armat,

5.- Scări interioare.

Toate scările interioare existente sunt aproape impracticabile din cauza înclinării lor prea repede. Din cauza necesității de utilizare a lor și ca măsură de prevedere în caz de incendiu, se prevede în proiect înlocuirea atât a scărilor cât și a planșeului casei scării printr-o construcție de beton armat.

6.- Instalații.

Considerând după cum s-a arătat mai sus că o restaurare completă trebuie să aibă în vedere și îmbunătățirea condițiilor de folosire, proiectul cuprinde totala înlocuire a instalațiilor electrice defectuoase existente, printr-o instalație modernă precum și instalarea alimentării cu apă și canalizarea necesară de servirea nevoilor menajare, a celor de stropire a curții interioare și a celor de incendiu.

Cu aceste două capitole de lucrări prevăzute pentru biserică și chilii se încheie restaurarea monumentelor istorice ale mănăstirii.

Restul proiectului prevede lucrările complementare necesare pentru terminarea restaurării generale.

1.- ARHONDARICUL.

Această clădire nouă a cărei construcție este direct legată de posibilitatea amenajării muzeului și bibliotecii este necesară pentru găzduirea numeroșilor vizitatori, turiști, țărani, care în grupuri sau izolați se perindă în tot cursul anului pentru vizitarea mănăstirei. Programul, stabilit de către beneficiar și amendat de CSAC, a fost împărțit în două corpuri separate:

Corpul I - cu parter și subsol - cuprinde 2 săli mari pentru masă și desfășurarea vinului, cu bucătăria și serviciile aferente, prevăzute la parter, și o pivniță pentru zăvatură și o spălătorie care să deservască întreaga arhondărie așezată în subsol.

Corpul II - cu parter și etaj - având o distribuție interioară identică cuprinde de fiecare nivel câte 2 dormitoare comune pentru 9 persoane fiecare și câte 12 camere pentru 1 - 2 și 3 persoane, însumând un total general de 68 paturi.

Ambele corpuri sunt construcții din cărămidă, cu planșee de beton turnat și acoperișuri înalte învelite cu țiglă specială smălțuită similară cu cea propusă pentru incintă.

2.- GRUPUL GOSPODARESC

Această clădire este necesară pentru a permite desfășurarea căsuțelor anexe în care se găsesc distribuite astăzi diferitele servicii legate de gospodărie și anume: brutăria, prescurăria, depozitele de făină, garajul cu atelier și locuințe respective.

~~Te~~ Toate aceste clădiri mici izolate care, ascund fațada Sud a incintei, vor trebui desființate și înlocuite printr-o singură clădire a cărei așezare se propune tot în partea de Sud între gospodăria și incintă, în vecinătatea bucătăriei,

Clădirea nouă cu parter și etaj cuprinde la parter serviciile necesare enumerate și la etaj camerele de locuit.

Construcția este din cărămidă cu planșee de beton și acoperiș înalt cu țiglă smălțuită.

3.- ALIMENTAREA CU APA ȘI CANALIZAREA

Această lucrare a fost întocmită în subproiectare de către IPROED, în formă de proiect tehnic pe baza unui studiu hidrologic întocmit de TIG și avizat de CSAC., ținându-se seama de recomandările făcute la avizare.

4.- CENTRALA ELECTRICA.

Lucrarea a fost întocmită în subproiectare de către IPROED în formă de proiect tehnic pe baza unei Sarcini de Proiectare avizată de CSAC, ținându-se seama de recomandările făcute de către forurile de avizare.

5.- SISTEMATIZAREA DRUMURILOR DE ACCES.

Prin această lucrare s-a urmărit:

- a.- Îmbunătățirea șoselei de acces care în urma intensului trafic de camioane ~~ce~~ circulă zi și noapte pentru transportul materialului lemnos debitat de fabrica de cherestea, se găsește complet desfundată. Această circulație de camioane, care trec chiar în fața mănăstirii ridică de fiecare dată nouri de praf compoziție cu totul înfățișarea pe care ar trebui să o aibă intrarea unui monument de asemenea importanță.

SPATIUL DE PROTECȚIE

Propunerile pentru delimitarea și stabilirea regimului acestui spațiu de protecție în jurul monumentului au format obiectul unui proiect anterior Proiect nr. 756/1956 avizat favorabil de CSAC.

ETAPE DE REALIZARE

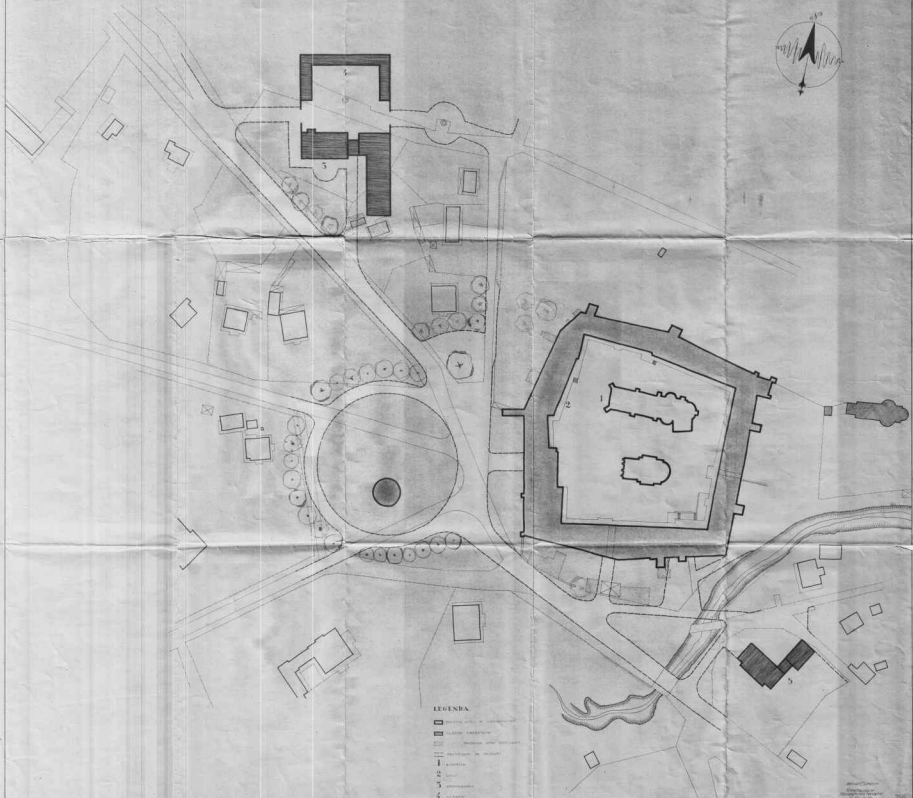
Lucrările cuprinse în prezentul proiect urmează a fi realizate în mai multe etape sau chiar într-o singură etapă în funcție de fondurile ce se vor pune la dispoziție. În cazul execuției în etape succesive se propune următoarea ordine de urgență

- Etapa I - a.- Lucrările prevăzute la biserica mare
 - b.- Lucrările de refacere ale acoperișurilor chiliilor
 - c.- Lucrările la fațadele exterioare
- Etapa II - a.- Lucrările de alimentare cu apă și canalizare
 - b.- Construcțiile noi - arhondaric - grup gospodăresc
- Etapa III - a.- Lucrările de sistematizare și drumuri
 - b.- Centrala electrică

ARHITECT SEF PROIECT

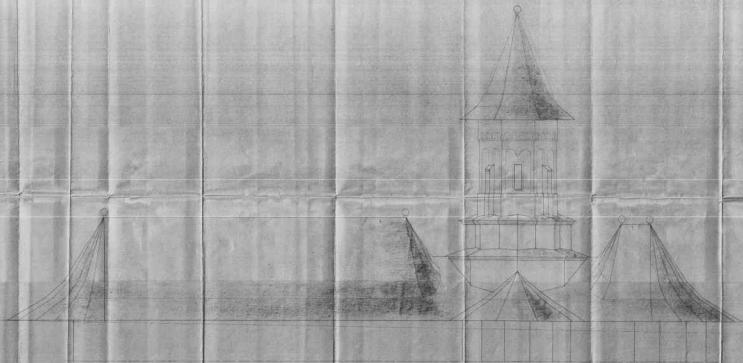
Stefan Balș

St. Balș

LEGENDA

- 1. Muro de la fortificación
- 2. Edificio central
- 3. Edificio de la izquierda
- 4. Edificio de la derecha
- 5. Edificio de la izquierda
- 6. Edificio de la derecha
- 7. Edificio de la izquierda
- 8. Edificio de la derecha
- 9. Edificio de la izquierda

[Faint, illegible handwritten notes]

